

1973 JAN 14

NÉPSPORT

796

SZÁZ ÉV SPORTHISTÓRIÁJÁBÓL AZ ELSŐ RAJT

Buda, Pest és Óbuda száz éve egyesült. Az óriássá nőtt főváros sportéletét sem hagyta közömbösen ez a változás. A centenárium évében erre emlékezünk.

Akkor, közel száz esztendővel ezelőtt, hatalmas szencációkról számolt be a *Vasárnapi Újság Kikeletkor* cím alatt. Valóságilag felbolydult az alig két esztendeje Budapestté egyesült Pest, Buda és Óbuda: a város előkelőségei és polgárai május 6-át nem a *Paradicsomban*, hanem a *Szaharában* töltötték.

Mert hatalmas ellentét volt a dúis növényzetű Margitsziget, valamint a Neugebäude „rengeteg advarának” homoksisivatagja között. A kaszárnya óriási udvarán szemernyi árnyékos helyet sem lehetett találni, csupán a deszkából ácsolt tribünök és színes sátrak nyújtottak menedéket az épület magas falai között, ahol olyan nyomasztóvá vált a hőség, hogy „az izzó homokban nemcsak tojást lehetne lágyra főzni, hanem akár a prófuntól is keményre sütni”. A program csak a verseny számait sorolta fel, az élő tudósítás szerint azonban a közönség is értékes „athletikai” gyakorlatot mutatott be azzal, hogy kerek három órában keresztül bámulatos kitarással túrta a szűrő napsugarak hévét.

A nézők öltözékének színes kavalkádját még fokozta az atléták meze: a fehér vászonbugyogó, a más-más színű szipkák és ing, valamint a mellen átkötött szalag vagy öv. A „Burró!”

sokszor hangzott el azon az emlékeztetés délutánon.

A magyar sporttörténelem izgalmas fejezetét írták 1875. május 6-án. A kontinensen ugyanis Budapesten rendeztek először „athletikai” versenyt. A szót nem pusztán azért tettük idézőjelbe, mert az azóta eltelt közel száz esztendő már kitörölte a fogalomból a h-betűt, hanem azért is, mert akkor még a szabadban úzótt sportok gyűjtőfogalma volt. Am a főszerepet ezen az emlékeztetés délutánon mégis a „pedestrianismus” alkotta, amely — nevéből fakadóan — a lábbal való sporttevékenységet, vagyis a futást, ugrást foglalta magában.

Ilyen messi időkben ma már csak a szereplők késői utódai adhatnának „szájhagyományokból” fakadó emlékeket. A korabeli sajtó azonban értékes támaszt ad, és miért oldanánk tel régmúlt idők első sportlépéseinek hangulatát azzal, hogy óvakodunk az akkor megfogalmazott soroktól? Mi den cselekvésnek kialakul egy sajátos hangulata, ez pedig mai szemmel olyan, mint egy múlt századi kosztümös film: csak akkor hitteles, ha kellei is stílusosak a korszelleméhez. Hamisnak éreznénk, ha korszerűsíteni és modernizálni akarnánk letűnt korok stílusát.

Azt a mai nyelven is elmondhatjuk — anélkül, hogy stílus-török lennénk, — hogy hatalmas mozgósító munka előzte meg az első versenyt. Angliából, a modern atlétika szülőházából hozta magával a versenyek tapasztalatait gróf Eszterházy Miksa, aki a múlt század közepén követségi attasé volt a szigetországban, ahol 1850-ben az oxfordi Exeter College rendezésében hívták életre *Exeter Autumn Meeting* néven az első modern atlétikai versenyt, amelynek programján 100, 300 és 440 yardos síkfutás, s 140 yardos gátfutás szerepelt. És hadd tegyük hozzá az írónia legcekélyebb jele nélkül: az angolok mindmáig hűek maradtak önmagukhoz, vagyis az első lépésekhez, mert most is inkább a futópályán lezajló eseményekből veszik ki nemzetközi színvonalon a részüket...

Nos, Eszterházy gróf hazatért és hozzálátott ahhoz, hogy a magyar földbe iltesse át ottani tapasztalatait. S a talaj termékenynek bizonyult: 1875. március 15-én a Nemzeti Lovardában megkezdődött az atlétikai élet, s a vívók, az ökölvívók és a tornászok is színre léptek. Egy hónappal később már villámgyorsan peregtek az események: megalakult a *Magyar Athletikai Club* s nyomban a „nyilvánosság elé kíváncsozott”, mert legfőbb teendői között szerepelt, hogy megfelelő helvet találjon az első versenyek számára.

A választás a Neugebäudera

esett, amelyet II. József építtett. A mai Szabadság tér helyén állt, amelynek vérrrel öntözött földjén végeztették ki a Habsburgok gróf Batthyány Lajost, az első felelős magyar miniszterelnököt.

A rossz emlékü Újépület a „test és lélek megnevelésének” nevezett sport színhelyévé lett ezen a délutánon. S ha mai szemmel nem is mondanak már sokat az eredmények, az első vetélkedés emléke megtűri azt a pátoszt, amellyel akkor szólaltak róla. A MAC versenyének nagy egyénisége a 100 yardos „versenyfutás síkpályán”, a 140 yardos „gátversenyben” és a távolugrásban győztes Porzsoit Gyula lett, aki a futásban „könnyen nyert több ölnyi közel Hoffmann előtt”, gáton „gyönyörűen ugorva elsőnek ért be”, a távolugrásban pedig „ritka két szép ugrásával, amelyek közül a nagyobbik 16 láb 3/4 hüvelyket számítván győztesnek mondatott ki”.

Súlydobásban a 16 fontos vasgolyót Vaisz Géza 19 láb 1 hüvelyk távolságra hajította, a 2 angol mérföldön rendezett első vetélkedést a „bajnoki címért”, (amely természetesen hivatalosan nem számít magyar bajnokságnak), a másik Porzsoit fivér, Ernő nyerte meg: 12 perc 36 másodperc alatt tette meg az utat, „négyyszer kerülvén meg a rettenetes udvart”, s ezért díszajándékot és aranyérmét kapott. Az ökölvívásban két pár vetélkedett.

Porzsoit Ernő, a 2 mérföldes futás első győztese. A kép nem éles — mégis sokat mond: fennmaradt emlék egy hajdani rajt hangulatáról...

Pest, Buda és Óbuda alig indult el egyévválásának útján, amikor a sport és ezen belül az atlétika is már megtette az első lépéseket. A sárguló lapok, a régies stílus és a kezdeménye-

Ruszkai Katalin